

Piotr Bober*

KREATYWNA KSIĘGOWOŚĆ A OCENA KONDYCJI FINANSOWEJ PRZEDSIĘBIORSTWA

1. WPROWADZENIE

Podstawowym celem działalności każdego przedsiębiorstwa w gospodarce rynkowej jest maksymalizacja jego wartości. Cel ten ma charakter długookresowy i jest silnie ukierunkowany na właścicieli przedsiębiorstwa, którzy:

- zainwestowali swój kapitał w określone przedsiębiorstwo, rezygnując przy tym z innych możliwości wykorzystania tego kapitału,
- podjęli ryzyko związane z inwestycją w przedsiębiorstwo,
- oczekują wymiernych korzyści finansowych rekompensujących podjęte ryzyko¹.

Tak więc korzyści właścicieli przedsiębiorstwa wiążą się w ujęciu długookresowym z pomnażaniem wartości zainwestowanego przez nich kapitału. Bezpośrednim odzwierciedleniem jego wartości jest rynkowa wartość przedsiębiorstwa, w które został zaangażowany².

Zarówno ocena kondycji majątkowo-finansowej przedsiębiorstwa, jak i jego wycena są bardzo trudne i wymagają ogromnej wiedzy analizującego a także umiejętności powiązania danych badanego przedsiębiorstwa z ogólną sytuacją w gospodarce i wpływu ogólnej koniunktury w skali makroekonomicznej na przedsiębiorstwo. Dla realizacji wskazanych działań niezbędne jest pozyskanie wiarygodnych informacji zawartych w sprawozdaniu finansowym.

Celem opracowania jest przybliżenie zagadnień związanych z rzetelną oceną kondycji finansowej przedsiębiorstwa stosującego kreatywną lub agresywną księgowość.

---

* Dr, Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu.

¹ Por. A. Jaki, *Wycena przedsiębiorstwa, Przesłanki, procedury, metody*, Oficyna Ekonomiczna, Kraków 2004, s. 30.

² Por. A. Jaki, *Pomiar efektywności w procesie zarządzania wartością przedsiębiorstwa*, [w:] *Zarządzanie restrukturyzacją przedsiębiorstw*, Katedra Ekonomiki i Organizacji Przedsiębiorstw Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Warszawa–Kraków 2005, s. 339.

W pierwszej kolejności omówiono istotę kreatywnej i agresywnej księgowości oraz wskazano na przyczyny, dla których menedżerowie decydują o ich zastosowaniu. Następnie omówiono techniki księgowe, które mają bezpośredni wpływ na ocenę kondycji finansowej przedsiębiorstwa.

2. ISTOTA, POJĘCIE I PRZYCZYNY STOSOWANIA KREATYWNEJ I AGRESYWNEJ KSIĘGOWOŚCI

Pojęcie „kreatywna księgowość” jest bardzo często używane w praktyce gospodarczej, przy czym najczęściej wyłącznie w negatywnym znaczeniu. Zdaniem wielu autorów, współczesna rachunkowość wręcz wymaga od księgowych kreatywności. Dlatego też, tym większa powinna być czujność audytorów, którzy nie mogą dopuścić, aby kreatywność księgowych przerodziła się w praktykę potwierdzania księgowej fikcji przez audytora³.

Analizując problem kreatywnej księgowości należy wyraźnie rozróżnić pojęcia „kreatywna księgowość” i „agresywna księgowość”. Propozycję takiego podziału przedstawiła między innymi E. Mączyńska. Biorąc pod uwagę poglądy praktyków i teoretyków rachunkowości, a także znaczenie leksykalne słów kreatywny i agresywny, Autorka zaproponowała następujące definicje:

1. Kreatywna księgowość (rachunkowość) – to prowadzenie rejestracji, ewidencji, przetwarzanie i prezentacja zdarzeń gospodarczych przy zastosowaniu obowiązujących przepisów i właściwie interpretowanych zasad rachunkowości w sposób, który nie jest bezpośrednio w tych przepisach wskazany, a który jest wynikiem pomysłowego, twórczego i niestandardowego zastosowania tych przepisów i zasad. Można ją porównać ze stosowaniem zabiegów kosmetycznych przez kobietę, która chce podkreślić swoją urodę co przecież nie powoduje szkód dla otoczenia⁴;

2. Agresywna księgowość – to świadome, zamierzone i celowe prowadzenie rejestracji, ewidencji, przetwarzanie i prezentacja zdarzeń gospodarczych w sposób sprzeczny z przepisami lub przy niewłaściwie i tendencyjnie interpretowanych przepisach oraz zasadach rachunkowości, które może zaszkodzić użytkownikom informacji księgowych przez przedstawienie innej niż rzeczywista sytuacji ekonomicznej jednostki. Jest ona prowadzona z rozmyślnym zamiarem defraudacji, ukierunkowanym na sztuczne zawyżanie zysków lub ukrywanie strat i może być bardzo szkodliwa, a w skrajnych przypadkach, co potwierdza praktyka, maskować upadłość przedsiębiorstw⁵.

³ Por. D. Krzywdą, *Rachunkowość finansowa*, FRR w Polsce, Warszawa 1999, s. 17–19.

⁴ Por. E. Mączyńska, *Białe plamy i pułapki dzisiejszej rachunkowości*, „Rachunkowość” 2007, nr 9, s. 4.

⁵ Por. E. Mączyńska, *Nie twórcza tylko agresywna*, „Gazeta Prawna” 2002, nr 219.

Na podstawie zaproponowanych definicji można przyjąć, że agresywna księgowość to stosowanie odpowiednich sztuczek księgowych, naruszających prawo, natomiast kreatywna księgowość to działania dopuszczalne przez prawo, ale będące na krawędzi legalności, które mają na celu przedstawienie wizerunku firmy zgodnie z zamierzeniem osób zarządzających. Jednakże w obu wypadkach występuje ryzyko naruszenia zasady wiernego i rzetelnego obrazu przedsiębiorstwa⁶.

Kontynuując rozważania na temat kreatywnej i agresywnej księgowości nie można pominąć przyczyn dla których podejmowana jest decyzja o ich wdrożeniu. Niewątpliwie główną przyczyną stosowania kreatywnej i agresywnej księgowości jest pogoń za zyskiem.

W wypadku menedżerów międzynarodowych korporacji głównym powodem stosowania omawianych działań najczęściej jest system ich wynagradzania, zakładający wypłatę dodatkowych premii, bądź przekazaniem opcji na akcje, których wielkość uzależniona jest od kwoty wypracowanego przez przedsiębiorstwo zysku. Ponadto decydenci, chcąc utrzymać własne posady, mimo wzrastającej na rynku konkurencji muszą zrealizować odpowiednie wyniki finansowe. Tak więc w wypadku wystąpienia trudności, zaczynają stosować zabiegi polegające na manipulacjach księgowych⁷.

Kolejną częstą przyczyną jest tzw. „wygładzanie wyników finansowych”. Ponadto różnego rodzaju zabiegi wykonuje się w celu poprawy płynności finansowej przedsiębiorstwa, przerzucenia części zobowiązań do innych podmiotów, najczęściej do spółek zależnych, co skutkuje korzystniejszym kształtowaniem się struktury źródeł finansowania w spółce nadrzędnej. Spółki posiadające dobrą płynność oraz mniejszą wartość kapitałów obcych są w stanie łatwiej i na korzystniejszych warunkach pozyskać kapitał z zewnątrz. Często przedsiębiorstwa wykorzystują różnego rodzaju sztuczki w celu ukazania lepszego wizerunku przed kolejną emisją akcji⁸.

Należy zauważyć, że stosowanie agresywnej księgowości w przypadku spółek notowanych na giełdzie może przyczynić się do sztucznego sterowania cenami akcji. Wycena spółek przez rynek niejednokrotnie odbiega od wyceny przedsiębiorstwa, ustalonej za pomocą metod dyskontowych. Dlatego coraz częściej zaczęto zwracać uwagę na aspekt psychologiczny w kształtowaniu i sterowaniu cenami akcji. Decydenci stosują w praktyce odpowiednie zestawy technik kształtowania percepcji i oczekiwań inwestorów, które mają wpływ na zmiany ceny akcji i związane są z manipulacjami księgowymi, mającymi na celu

⁶ Por. E. Mączyńska, *Rachunkowość kreatywna i agresywna*, <http://www.szkolenia-filmy.pl/video-v6.htm>.

⁷ Por. B. Prusak, *Zniekształcenie rzeczywistej sytuacji finansowej przedsiębiorstw wskutek prowadzenia agresywnej księgowości*, [w:] H. Różańska (red.), *Prace Naukowe Katedry Ekonomii i Zarządzania Przedsiębiorstwem*, t. 2, Wydawnictwo Politechniki Gdańskiej, Gdańsk 2003, s. 152.

⁸ Por. *Ibidem*, s. 152.

zniekształcenie wyników finansowych przedsiębiorstwa. Działanie takie związane jest z faktem, że najlepiej postrzegane są spółki, które realizują swoje prognozy lub nieznacznie je przekraczają. Każde niezrealizowanie prognoz, jest postrzegane przez inwestorów w sposób negatywny. Przy czym rozmiary niezrealizowanych prognoz nie odgrywają w tym przypadku, znacznej roli, gdyż inwestorzy i tak odczytują tę sytuację jako zjawisko negatywne⁹.

Jako inne przyczyny stosowania kreatywnej i agresywnej księgowości można wskazać¹⁰:

1. Możliwość dalszego rozwoju przedsiębiorstwa, niejednokrotnie zależy od jego postrzegania przez podmioty zewnętrzne. Sprawozdanie finansowe staje się więc wizytówką przedsiębiorstwa, sposobem prezentacji na zewnątrz wyników jego działalności.

2. Posiadanie informacji stało się kartą przetargową między właścicielem a zarządem. Następuje coraz większa sprzeczność interesów. Typowy jest stan, kiedy zarząd ma więcej informacji niż właściciel. Tak więc dysponent informacji (zarząd) może je wykorzystać w sposób zabezpieczający jego własny interes, nawet przy stratach właściciela.

3. Globalizacja rynków, która stawia przedsiębiorstwom ogromne wyzwania organizacyjne. Skomplikowane wielopoziomowe struktury holdingowe, składające się z wielu spółek zależnych rozrzuconych po całym świecie, działających w różnych branżach i formach prawnych.

3. PROBLEMY RZETELNEJ ANALIZY MAJĄTKOWO-FINANSOWEJ PRZEDSIĘBIORSTWA I JEGO WYCENY

Nadrzędną zasadą rachunkowości jest rzetelne przedstawienie sytuacji majątkowej, finansowej i wyniku finansowego przedsiębiorstwa „true and fair view”. Do zasad, które są jej bezpośrednio są podporządkowane można zaliczyć¹¹:

- zasadę memoriału,
- zasadę wyższości formy nad treścią,
- zasadę ostrożnej wyceny,
- zasadę kontynuacji działalności,
- zasadę istotności oraz ciągłości.

⁹ Por. L. Pietrewicz, *Psychologia giełdy a ceny akcji*, „*Ekonomika i Organizacja Przedsiębiorstw*” 2002, nr 12, s. 44–45.

¹⁰ Por. A. Kamela-Sowińska, *Skąd się wzięła sprawa Enronu*, „*Rachunkowość*” 2003, nr 4, s. 3.

¹¹ Por. A. Beresińska, M. Golec, A. Karmańska, *Koncepcja true and fair view w praktyce światowej i w Polsce*, „*Zeszyty Teoretyczne Rady Naukowej Stowarzyszenia Księgowych w Polsce*” 1997, nr 40, s. 12.

Naruszenie przynajmniej jednej z wymienionych zasad jest traktowane jako zniekształcenie rzeczywistego obrazu sytuacji majątkowo-finansowej przedsiębiorstwa, co w konsekwencji przyczyni się do błędnych wniosków z przeprowadzonej analizy majątkowo-finansowej badanego przedsiębiorstwa. Naruszeniem wymienionych zasad będą zatem, występujące w ewidencji operacji gospodarczych błędy polegające na:

- zaniechaniu zapisów księgowych,
- pomyłkach w kwotach,
- dublowaniu zapisu jednej operacji,
- zaksięgowaniu operacji na niewłaściwych kontach, tylko na jednym koncie, lub zapisaniu innej kwoty po stronie Dt a innej po stronie Ct,
- błędnym podsumowaniu obrotów na kontach i obliczeniu salda,
- lub opóźnieniach w dokonywaniu tych zapisów¹².

Należy podkreślić, że od jakości dokumentów księgowych oraz zawartych w nich informacji o operacjach i zdarzeniach gospodarczych wymagających ujęcia w księgach, zależy przydatność informacji dostarczanych przez system rachunkowości. Tylko poprawnie sporządzone dokumenty udzielą rzetelnej informacji o przebiegu i skutkach operacji i zdarzeń w jednostce, mogą pełnić funkcję dowodową między innymi dla takich instytucji jak sądy czy urzędy skarbowe oraz posłużą sporządzaniu sprawozdań na potrzeby udziałowców, akcjonariuszy czy kontrahentów.

Klasyfikacja błędów powodujących zniekształcenie rzetelnego obrazu sytuacji majątkowo-finansowej przedsiębiorstwa przedstawiona została w tab. 1.

Warto również zauważyć, że duże znaczenie dla rzetelnej prezentacji wyników przedsiębiorstwa ma stosowanie jednakowych zasad wyceny. Wynika to z różnic w stosowaniu przepisów prawa bilansowego i podatkowego. Takie różnice mogą być przyczyną tworzenia tzw. „cichych rezerw” poprzez zwiększenia kosztów amortyzacji przy jednoczesnym zmniejszeniu zysku podlegającego opodatkowaniu podatkiem dochodowym. Najczęściej spotykane nieprawidłowości w tym obszarze to:

- brak prawidłowej wyceny majątku w walutach obcych,
- nielikwidowanie środków trwałych w przypadku zaniechania danego rodzaju działalności,
- niezłomowanie materiałów i towarów nie nadających się do dalszego użytkowania,
- wycena majątku w przypadku upadłości bez uwzględnienia zagrożenia kontynuacji działalności w dającej się przewidzieć przyszłości¹³.

¹² Por. K. Winiarska, *Wewnętrzna kontrola finansowo księgową w firmie*, ODDK, Gdańsk 2007, s. 96–99.

¹³ Por. *Ibidem*, s. 100–104.

Tabela 1

Klasyfikacja błędów w sprawozdaniu finansowym

Wyszczególnienie	Rodzaje błędów
Związek błędu z systemem ewidencyjnym	<ul style="list-style-type: none"> – Niedostosowanie planu kont do potrzeb informacyjnych – Technika prowadzenia rachunkowości – Brak przygotowania merytorycznego kadry księgowej – Błędna interpretacja dowodów księgowych – Niespójne lub niejasne przepisy prawne rachunkowości i inne decydujące o ujęciu operacji gospodarczych
Związek błędu z polityką rachunkowości	<ul style="list-style-type: none"> – Wycena aktywów, pasywów, kosztów, przychodów – Prezentacja informacji w poszczególnych pozycjach sprawozdania finansowego – Brak informacji w sprawozdaniu finansowym
Istotność błędu dla oceny prawidłowości sprawozdania	<ul style="list-style-type: none"> – Istotne – Nieistotne
Związek błędu z działaniem osób odpowiedzialnych za sporządzenie sprawozdania finansowego	<ul style="list-style-type: none"> – Umyślne (oszustwa) – Przypadkowe

Źródło: J. Chluska, *Błędy w sprawozdaniu finansowym*, Centrum Rozwoju i Promocji AE w Krakowie, Kraków 2005, s. 96.

Dotychczasowe rozważania stanowią ogólną charakterystykę zagadnień związanych ze stosowaniem w przedsiębiorstwie kreatywnej i agresywnej księgowości. W praktyce wykształciło się wiele metod mających na celu zniekształcenie rzeczywistego obrazu przedsiębiorstwa. Wykorzystuje się w nich głównie, albo luki prawne i niedoskonałości prawa, albo co jest dosyć częstym zjawiskiem w księgowości dowolność w interpretowaniu niektórych zjawisk¹⁴. Techniki kreatywnego i agresywnego księgowania, z którymi najczęściej można się spotkać w zależności od obszaru ewidencji to:

1. W zakresie ewidencji aktywów trwałych przedsiębiorstwa¹⁵:

– Zaliczenie do środków trwałych aktywów zakupionych w celu dalszej odsprzedaży np. prawa do wieczystego użytkowania gruntu, leasingu finansowego lub krótkoterminowych lokat kapitału;

¹⁴ Por. W. Wąsowski, *Cel, zakres i metody fałszowania sprawozdań finansowych*, „Bank i Kredyt” 2002, nr 10, s. 64.

¹⁵ Por. W. Wąsowski, *Kreatywna rachunkowość fałszowanie sprawozdań finansowych*, Difin, Warszawa 2010, s. 142.

- Uwzględnienie w środkach trwałych wynajmowanych nieruchomości, które powinny być zaliczone do inwestycji;
  - Zaliczanie do wartości niematerialnych i prawnych, którymi są nabyte przez jednostkę prawa majątkowe nadające się do gospodarczego wykorzystania, między innymi: oprogramowania komputerowego będącego usługą, oprogramowania systemowego, które stanowi część wartości środka trwałego oraz programów wytworzonych we własnym zakresie;
  - Uznanie za odrębne środki trwałe urządzeń będących częściami innego środka trwałego, czyli niepełniących samodzielnych funkcji użytkowych i zaliczanie ich do grupy maszyn biurowych na potrzeby amortyzacji;
  - Nieprawidłowe ustalenie stawek amortyzacji, okresu oraz przedmiotu amortyzacji. Ponadto, błędem będzie bezwzględne przyjmowanie stawek zawartych w przepisach podatkowych bez uwzględnienia szczególnych warunków użytkowania oraz amortyzowanie urządzeń nienadających się do użytku np. ze względu na trwałe zaprzestanie produkcji;
  - Wycena nieruchomości inwestycyjnych według wartości godziwej, kiedy nie ma to uzasadnienia sytuacją rynkową.
2. W zakresie ewidencji aktywów obrotowych przedsiębiorstwa¹⁶:
- Pobieżne rozliczanie różnic inwentaryzacyjnych;
  - Niejasności dotyczące wyceny. Brak jasno określonego sposobu wyceny materiałów i odchyłeń od cen ewidencyjnych zapasów;
  - Nieprawidłowe ustalenie wartości zapasów, np. brak korekty pomimo spadku ich wartości użytkowej i handlowej np. w skutek uszkodzenia;
  - Brak rzetelnie udokumentowanej inwentaryzacji, w tym brak uzgodnienia różnic wynikających z potwierdzenia sald, stanu ewidencyjnego a stanu potwierdzonego;
  - Ujmowanie faktur sprzedaży dotyczących następnego okresu sprawozdawczego na koncie „Rozrachunki z odbiorcami”.
3. W zakresie ewidencji kapitałów własnych, zobowiązań i rezerw na zobowiązania¹⁷:
- Wykazywanie podwyższenia kapitału podstawowego mimo braku rzeczywistego wniesienia tego podwyższenia;
  - Niewykazywanie nabytych akcji własnych jako zmniejszenia kapitału w bilansie;
  - Odnoszenie na kapitał ujemnego wyniku na sprzedaży inwestycji;
  - Nieprawidłowe pomniejszanie kapitału zapasowego o całość kosztów emisji akcji;

¹⁶ Por.: J. Winiewska, *Oszustwa w rachunkowości zagrożeniem dla prawidłowego stosowania nadrzędnych zasad rachunkowości*, „PR”, lipiec–wrzesień 2004, nr 3; Por. E. Mączyńska, *To zwykła defraudacja*, „Rzeczpospolita”, 9 sierpnia 2002 r.; Por. K. Winiarska, *op. cit.*

¹⁷ Por. W. Wąsowski, *Kreatywna rachunkowość...*, *op. cit.*, s. 144.; Por. K. Winiarska, *op. cit.*

– Niekorygowanie kapitału z aktualizacji wyceny w części dotyczącej likwidowanego lub sprzedawanego majątku trwałego;

– Nieutworzenie rezerw między innymi na gwarancje i poręczenia pomimo zagrożenia spłaty, decyzji o restrukturyzacji jednostki, zagrożenia niekorzystnymi wyrokami sądowymi lub decyzjami organów podatkowych lub na odprawy emerytalne;

– Wykazywanie zobowiązań przeterminowanych bez naliczenia odsetek za zwłokę.

4. W zakresie ewidencji przychodów, kosztów i ustalania wyniku finansowego¹⁸:

– Niewłaściwa wycena kosztów wytworzenia wyrobów gotowych (np. powyżej ceny sprzedaży netto) lub produkcji w toku;

– Nagły wzrost przychodów ze sprzedaży w grudniu, przy czym w rzeczywistości produkty nie opuszczają magazynów sprzedawcy a potencjalny odbiór realizowany jest nawet po pół roku;

– Sprzedaż składnika aktywów trwałych, najczęściej akcji lub udziałów z zyskiem i jednoczesnym jego odkupieniem. W tym przypadku spółka zwiększa swój zysk na papierze oraz następuje wzrost wartości aktywów, na skutek odkupienia danego składnika aktywów trwałych po wyższej cenie, niż ta która była wykazana w bilansie przed przeprowadzeniem operacji;

– Zniżenie kosztów danego okresu poprzez nieuprawnioną ewidencję kosztów jako wydatków inwestycyjnych;

– Przekwalifikowanie inwestycji finansowych z długoterminowych na krótkoterminowe z równoczesnym przeszacowaniem ich wartości. W wyniku przeprowadzenia takiej operacji następuje zwiększenie zysku oraz wzrost płynności przedsiębiorstwa, który jest wynikiem zwiększenia wartości inwestycji krótkoterminowych w aktywach obrotowych;

– Ukrywanie strat w spółkach zależnych oraz przenoszeniu zobowiązań do spółek zależnych, których sprawozdań finansowych nie uwzględnia się w sprawozdaniu skonsolidowanym;

– Nieprawidłowe rozliczenie w czasie przychodów i kosztów. Do przychodów np. zalicza się w całości zaliczki w momencie ich otrzymania, niezależnie od stopnia zaawansowania realizacji umowy. Z takimi przypadkami często można spotkać się w branży budowlanej lub leasingowej. Firmy budowlane często zaliczają przychody do danego okresu w wielkości nieproporcjonalnej do stopnia stanu zaawansowania prac budowlanych.

Na podstawie przeprowadzonych rozważań można zaobserwować, że przesuwanie poszczególnych wielkości w strukturze sprawozdania finansowego na przykład między aktywami trwałymi a obrotowymi lub zobowiązaniami krótko i długoterminowymi pozostaje bez wpływu na wynik finansowy natomiast ma

¹⁸ Por. B. P r u s a k, *op.cit.*, s. 152.

duże znaczenie przy obliczaniu wskaźników finansowych. Zjawisko to jest istotne z punktu widzenia odbiorców sprawozdania finansowego. Przykładem może być analiza płynności lub zadłużenia przedsiębiorstwa, gdzie zmiana struktury aktywów lub pasywów spowoduje korzystniejszą ocenę badanego przedsiębiorstwa.

4. PODSUMOWANIE

W kontekście przeprowadzonych rozważań można postawić hipotezę, że dokonując badania kondycji finansowej przedsiębiorstwa niezbędne jest posiadanie wiedzy na temat stosowanych technik zarówno kreatywnej, jak i agresywnej księgowości. Wynika to z faktu, że przydatność przeprowadzonego badania sytuacji majątkowo-finansowej przedsiębiorstwa z jednej strony jest wypadkową profesjonalności warsztatu analitycznego, z drugiej strony dostępem do informacji, który zależy od instrumentów ewidencyjnych w przedsiębiorstwie, sposobu ich gromadzenia oraz struktury informacyjnej zarówno wewnątrz, jak i na zewnątrz przedsiębiorstwa.

Tabela 2

Nadużycia w wybranych międzynarodowych korporacjach

Korporacja	Przedmiot nadużycia
C.E.C. Industries Corp.	Zawyżenie wartości artykułów.
Computone Corp.	Ujęcie fikcyjnych transakcji w celu zwiększenia dochodu.
Dominican Cigar Corp.	Niezgodne z prawdą twierdzenie o posiadaniu części aktywów ujętych w bilansie.
First Merchants Acceptance Corp.	Zaniechanie odpisu w koszty należności nieściągalnych. Ujęcie fikcyjnych operacji, które umożliwiły zatuszowanie tego faktu.
Knowledge Ware Inc.	Zawyżenie wyniku finansowego wskutek przedwczesnego uznawania przychodu.
Materials Sciences Corp.	Zawyżona wycena zapasów oraz zaniżona kwota zobowiązań wobec dostawców.
Mercury Finance Co.	Brak odpisu należności nieściągalnych. Ujmowanie fikcyjnych operacji w celu zapobieżenia spadkowi przychodów.
Pepsi-Cola Puerto Rico	Prezentowanie fikcyjnych zysków, gdy spółka ponosiła straty.
Thor Industries Inc.	Falszowanie zapisów księgowych w celu ukrycia kradzieży.
WIZ Technology Inc.	Sterowanie fałszywymi przeciekami do prasy w celu wprowadzenia w błąd kontrahentów.

Źródło: M. Kutera, A. Hołda, S. T. Surdykowska, *Oszustwa księgowe. Teoria i praktyka*, Difin, Warszawa 2006, s. 39 i 40.

Konkludując można przyjąć, że drugi z wymienionych warunków jest główną barierą w rzetelnej ocenie kondycji finansowej przedsiębiorstw. W celu potwierdzenia skali problemu stosowania kreatywnej i agresywnej księgowości w tab. 2 zawarto przykłady nadużyć w wybranych międzynarodowych korporacjach, których celem było poprawienie wizerunku jednostek w oczach potencjalnych odbiorców informacji.

Piotr Bober

CREATIVE ACCOUNTANCY AND FINANCIAL ANALYSIS OF COMPANIES

The aim of this paper is to present issues related to the reliable assessment of the financial health of companies applying creative and aggressive accounting. The first describes the essence of creative and aggressive accounting, and indicated the reasons why policy-makers decide on their use. Then discusses the accounting techniques which have a direct impact on the assessment of financial health.

Key words: creative accountancy, financial analysis.